

بررسی و مقایسه ارقام خارجی زیتون و مطالعه سازگاری آنها در شرایط منطقه سرپل ذهاب

ابوالحسن حاجی امیری، عیسی ارجی و رحمت اله غلامی

اعضای هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی کرمانشاه

چکیده

این پژوهش به منظور بررسی سازگاری ۱۱ رقم از ارقام تجارتي کاشته شده زیتون در محل ایستگاه تحقیقات زیتون دالاهو در سال ۱۳۸۶ در قالب طرح بلوکهای کامل تصادفی در سه تکرار به اجرا درآمد. تاریخ گلدهی ارقام از دهه اول فرودین تا نیمه دوم اردیبهشت ماه ادامه داشت. نتایج آزمایش نشان داد بیشترین درصد تشکیل میوه در رقم کرافولیا با ۶ درصد و کمترین آن در رقم کالامون با ۰/۲۵ درصد بدست آمد. بیشترین وزن و گوشت میوه بترتیب با ۴/۹۲ و ۳/۱۶ گرم در رقم جلت و کمترین آنها بترتیب با ۰/۷۷ و ۰/۵ در رقم کرافولیا مشاهده شد. بیشترین درصد ماده خشک میوه با ۳۸/۶۲ درصد در رقم کایلتیه و کمترین آن با ۲۴/۶۸ درصد در رقم کالامون دیده شد. همچنین بیشترین درصد روغن در ماده تر میوه بترتیب با ۹/۰۳ و ۸/۹۵ درصد مربوط به رقم سیپرس و کایلتیه و کمترین آن با ۴/۳ درصد مربوط به رقم کالامون بود.

مقدمه

افزایش جمعیت و لزوم تأمین غذا و وابستگی روغن خوراکی به خارج از کشور زمینه توسعه کشت زیتون در ایران را باعث شده است. طبق آمارنامه وزارت جهاد کشاورزی بیش از ۹۰ هزار هکتار از اراضی کشور زیر کشت زیتون می باشد. که از این مقدار ۳۸۰۰ هکتار آن غالباً از ارقام زردزیتون، روغنی رودبار و ماری در استان کرمانشاه کشت شده است (ارجی، ۱۳۸۶). با توجه به تفاوت‌های موجود که در خواص ارثی و نیازهای محیطی که در ارقام زیتون وجود دارد. بررسی های فنولوژیک جهت تعیین سازگاری و منطقه ای کردن ارقام تجارتي داخلی و خارجی از مسائل مهم طرح توسعه کشت زیتون می باشد. هدف از این تحقیق ارزیابی ارقام تجارتي کشت شده زیتون در منطقه بوده است.

مواد و روش‌ها

موادگیاهی این تحقیق میوه های برداشت شده دو رقم روغنی رودبار و زرد زیتون از سه منطقه از مناطق توسعه کشت زیتون در استان کرمانشاه بود. نمونه میوه این ارقام از اواخر آذرماه تا اوایل دی ماه از باغات زیتون مناطق هیروی در شهرستان پاوه، دالاهو در شهرستان دالاهو، روستای ویزنان شهرستان گیلانغرب برداشت شد. خصوصیات میوه ها با استفاده از دیسکریپتور (IOOC) زیتون و اندازه گیری روغن با روش سوکسله دستی انجام گردید. داده ها با استفاده از نرم افزار (MSTATC) در قالب طرح کاملاً تصادفی مرکب مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

نتایج و بحث

وزن و گوشت میوه: بر اساس جدول تجزیه واریانس مرکب مربوط به وزن و گوشت میوه در سال ۱۳۸۶ نشان می دهد؛ که رقم و اثر متقابل رقم در منطقه در سطح ۱ درصد معنی دار بوده است. در مقایسه میانگین ها به روش دانکن ۵ سطح مختلف

تشخیص داده شد. که رقم زرد زیتون گیلانغرب بترتیب با ۴/۱۹ و ۳/۳ گرم بیشترین وزن و گوشت میوه را دارا بوده و رقم زرد زیتون دالاهو بترتیب با ۲/۶۶ و ۱/۹۱ گرم کمترین آنرا داشت.

درصد ماده خشک: بر اساس جدول تجزیه واریانس مرکب مربوط به درصد ماده خشک در سال ۱۳۸۶ نشان می دهد که رقم و اثر متقابل رقم در منطقه در سطح ۱ درصد معنی دار بوده است. در مقایسه میانگین ها به روش دانکن ۵ سطح مختلف تشخیص داده شد. رقم روغنی رودبار منطقه هیروی با ۵۸/۳ درصد بیشترین درصد ماده خشک اندازه گیری شده را دارا بوده و رقم زرد زیتون منطقه دالاهو با ۳۶ درصد کمترین آنرا داشت.

درصد روغن: بر اساس جدول تجزیه واریانس مرکب مربوط به درصد روغن در سال ۱۳۸۶ نشان می دهد که رقم و اثر متقابل رقم در منطقه سطح ۵ و ۱ درصد معنی دار بوده است. در مقایسه میانگین ها به روش دانکن ۳ سطح مختلف تشخیص داده شد. رقم روغنی رودبار منطقه هیروی با ۱۹/۰۳ درصد بیشترین درصد روغن در ماده ترا دارا بوده رقم زرد زیتون منطقه هیروی با ۹/۶۳ درصد و کمترین آن را داشت.

جدول شماره ۱- تجزیه واریانس مرکب صفات میوه دو رقم زرد زیتون و روغنی رودبار در مناطق استان کرمانشاه

S.O.V. منابع تغییرات	D.F. درجه آزادی	Fruit Weight (gr) وزن میوه	pulp Weight (gr) وزن گوشت	Dry matter (%) ماده خشک	Oil percent (%) درصد روغن
REPLICATION تکرار	۲	۰/۸۶۸**	۰/۹۲۷**	۱۹۵/۵۱**	۱/۵۷ ns
ERROR اشتباه اول	۶	۰/۰۲۶	۰/۰۳۵	۲/۶	۵/۸۱
TREATMENT تیمار (رقم)	۱	۰/۵۲۴**	۰/۰۵۴ns	۴۴۵/۰۱**	۴۰/۸*
رقم × محیط	۲	۲/۶۶**	۰/۸۷۷**	۸۵/۸۳**	۴۸/۶**
ERROR اشتباه دوم	۶	۰/۱۴۲	۰/۰۶۴	۲/۴۱	۳/۲۱
C.V.(%) ضریب تغییرات		۴/۹۳	۹/۷۶	۳/۳۱	۱۲/۶۱

جدول شماره ۲- مقایسه میانگین صفات میوه دو رقم زرد زیتون و روغنی رودبار در مناطق استان کرمانشاه

Number شماره	cultivar ارقام	Fruit Weight (gr) وزن میوه	pulp Weight (gr) وزن گوشت	Dry matter (%) ماده خشک	Oil percent (%) درصد روغن
۱	روغنی رودبار دالاهو	۲/۷۷cd	۲/۳۵ cd	۴۴/۶۷ c	۱۴/۲۳B
۲	زرد زیتون دالاهو	۲/۶۶d	۱/۹۱ d	۳۶e	۱۳/۰۸bc
۳	روغنی رودبار هیروی	۳/۳/b	۲/۹۲ ab	۵۸/۳۷ a	۱۹/۰۳a
۴	زرد زیتون هیروی	۳bc	۲/۷۱ bc	۴۰/۳d	۹/۶۳c
۵	روغنی رودبار گیلانغرب	۲/۷۶ cd	۲/۳۱ cd	۵۲/۴۷ d	۱۳/۹ b
۶	زرد زیتون گیلانغرب	۴/۱۹	۳/۳a	۴۹/۳۷	۱۵/۴۲ b

منابع

- ۱- ارجی، عیسی. ۱۳۸۶. ارزیابی و بررسی سازگاری ارقام زیتون در مناطق مختلف کشور. گزارش پژوهشی. مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی کرمانشاه ۳۴ صفحه.
- ۲- حاجی امیری، ابوالحسن. ۱۳۸۷. بررسی و مقایسه ارقام زیتون و مطالعه سازگاری آنها در شرایط منطق سرپل ذهاب. . گزارش پژوهشی. مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی کرمانشاه ۸۳ صفحه.